

Қазақстан Республикасының зейнетақы жүйесі: қазіргі жағдай мен болжамдар

ЗЕЙНЕТАҚЫ ЖҮЙЕСІНІҢ ДЕҢГЕЙЛЕРІ

ЖАУАПКЕРШІЛІК

I ДЕҢГЕЙ: ЫНТЫМАҚТЫ ЗЕЙНЕТАҚЫ ЖҮЙЕСІ

- мемлекеттік бюджеттен ынтымақты зейнетақы
- мемлекеттік бюджеттен базалық зейнетақы

ҚР ҮКІМЕТІ –

зейнетақы төлемдерін жүзеге асыру тәртібін анықтау
ҚР ЕХӘҚМ–
зейнетақы тағайындау және зейнетақы төлемдерінің мөлшерін анықтау

II ДЕҢГЕЙ: МІНДЕТТІ ЖИНАҚТАУШЫ ЗЕЙНЕТАҚЫ ЖҮЙЕСІ:

- 10% жұмысшылар есебінен (МЗЖ)
- 5% жоғары қауіпті өндірістердегі жұмысшылар үшін төленетін жұмыс берушілер есебінен (МКЗЖ)
- 5% әр жұмысшы үшін төленетін жұмыс беруші есебінен (2020 ж. бастап ЖМЗЖ)

ҚР ҮКІМЕТІ –

зейнетақы төлемдерін жүзеге асыру тәртібі мен мемлекеттік кепілдеме төлемін анықтау
ҚР ЕХӘҚМ / салық органдары–
халықты қамту
ҰЛТТЫҚ БАНК –
Зейнетақы активтерін басқару
БЗЖҚ – зейнетақы төлемдері

III УРОВЕНЬ: ЕРІКТІ ЖИНАҚТАУШЫ ЗЕЙНЕТАҚЫ ЖҮЙЕСІ:

- % Алушының пайдасына салымшының ерікті жарналары есебінен келетін зейнетақымен қамсыздандыру шартына сәйкес жүйе

ҚР ҮКІМЕТІ –

зейнетақы төлемдерін жүзеге асыру тәртібін анықтау
ҰЛТТЫҚ БАНК / ЕЖЗҚ – Зейнетақы активтерін басқару
БЖЗҚ / ЕЖЗҚ – зейнетақы төлемдері

АРТЫҚШЫЛЫҚТАРЫ

ЖЕТІСПЕУШІЛІКТЕРІ

ЫНТЫМАҚТЫ КОМПОНЕНТ

- + Алдын-ала белгіленген мөлшерде төлемдер
- + Қаржылық жағдайларға байланысты емес

ЖИНАҚТАУШЫ КОМПОНЕНТ

- + Демографиялық көрсеткіштерге тәуелді емес
- + Мемлекеттік бюджетке әсер етпейді (классикалық түрде - мемлекеттік кепілдіксіз)
- + Салымшыларды қаражат жинауға ынталандырады
- + Мемлекет экономикасына инвестиция салу үшін негіз ретінде жинақ пулын құрайды
- + Қаржылық жағынан тұрақты

- Демографиялық көрсеткіштерге жоғары тәуелділік
- «Ұлт қартаю» жағдайындағы қаржылық тұрақсыздық, салық жүктемесінің және зейнеткерлік жасты үнемі ұлғайту қажеттілігіне әкеледі

- Белгіленген төлемдері жоқ жүйе - инвестициялаудан түскен және жинақтап қойған ақшасының дәл мөлшерін алады
- Инвестициялық басқару нәтижелеріне байланысты
- Экономикадағы теңгерімсіздікке сезімтал: жалақы өсімі мен еңбек өнімділігі арасындағы алшақтық

АРТЫҚШЫЛЫҚТАРЫ

ШАРТТЫ ЖИНАҚТАУШЫ КОМПОНЕНТІ

- + Ынтымақты және жинақтаушы компоненттерінің
- + артықшылықтарын үйлестіреді
- + Әлеуметтік бағдар: байлардан кедейлерге қайта бөлу, төлемдердің ең көп мөлшерін белгілеу
- + Қаржы жағынан тұрақты және мемлекеттік бюджеттен қаражат қажет етпейді

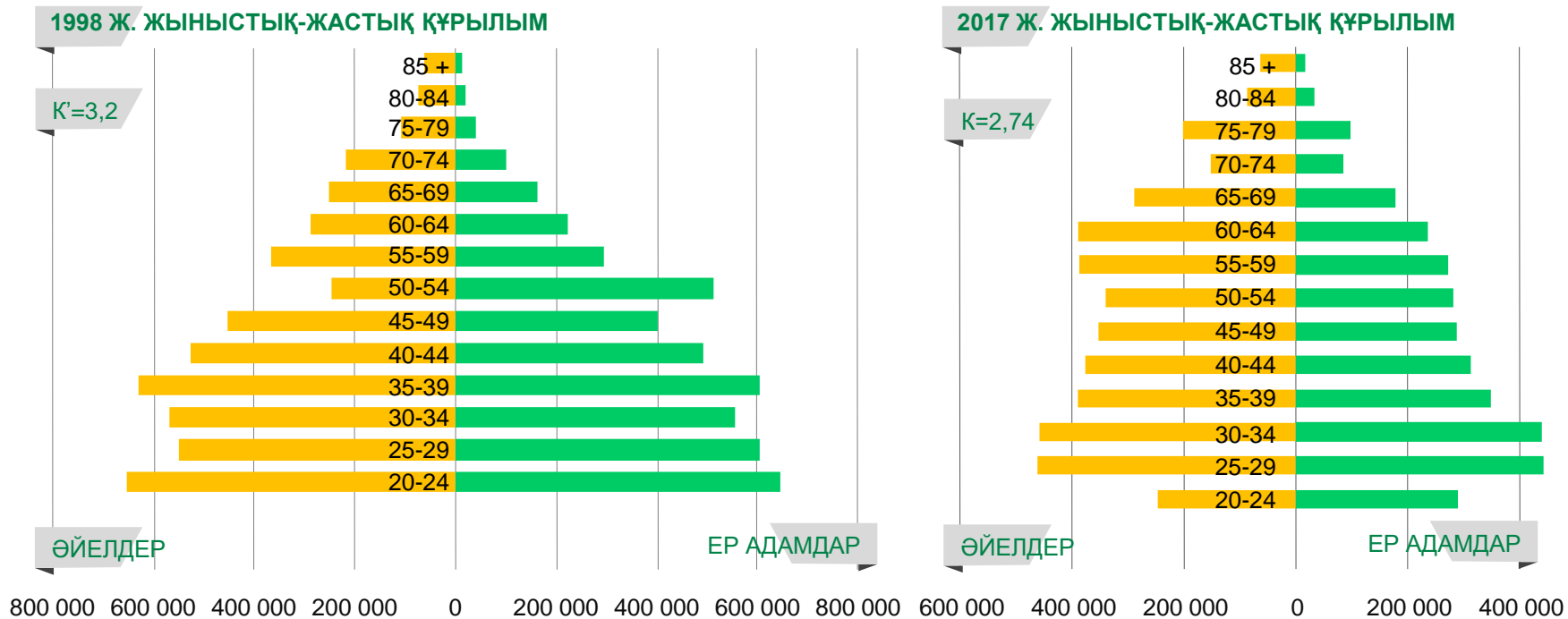
ЖЕТІСПЕУШІЛІКТЕРІ

- Жинақталған қаражат салымшының меншігі болып табылмайды және ол қайтыс болған немесе шетелге тұрақты тұруға кеткен кезде қайта бөлуге жатады.
- Белгіленбеген төлемдер мөлшері
- Демографиялық жағдайға және инвестициялық табыстарға тәуелділік (жинақтаушы компонентке қарағанда аз дәрежеде)

ҚОРЫТЫНДЫ

ҚҰРАМДАСТАР ЖАН-ЖАҚТЫ, бірақ олардың өзара байланыстылығы

- ✓ Алмастырудың анағұрлым жоғары коэффициентің қамтамасыз етуге
- ✓ Зейнетақы жүйесінің демографиялық және экономикалық шарттарынан тәуелділігін жұмсартуға мүмкіндік береді

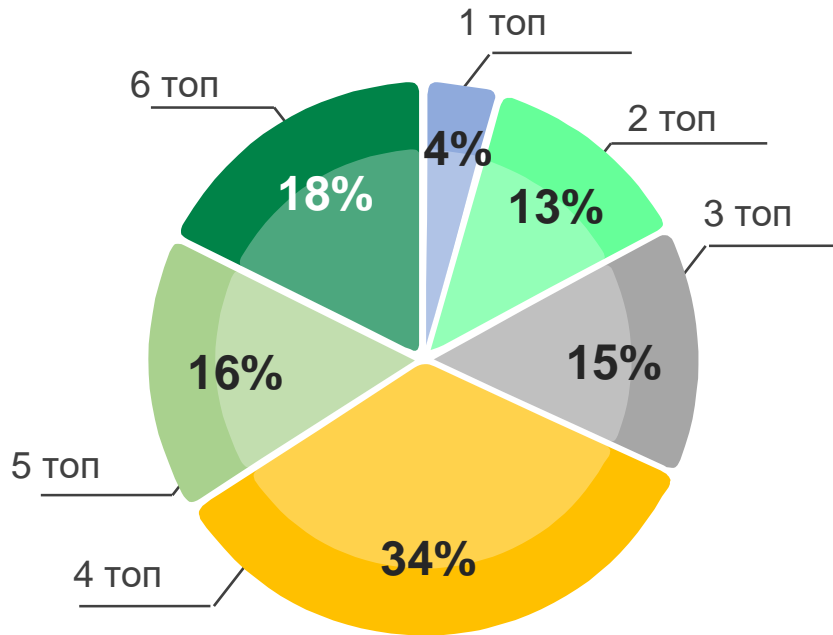
K' – демографиялық жүктеменің коэффициенті (1998 жылдағы жұмыс істейтін халықтың зейнеткерлерге қатынасы)

K - демографиялық жүктеменің коэффициенті (2017 жылы зейнеткерлерге жылына бір немесе одан көп жарна салатын салымшылар санының қатынасы)

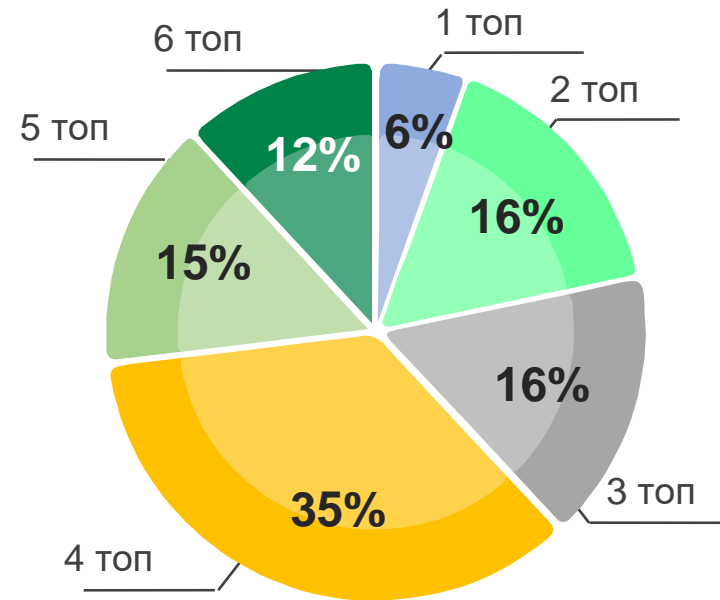
	1998	2017ж. БАҒА ТҮРІНДЕ	2017	1998 Ж.-ҒА ҚАТЫНАСЫ
Халық, адам	15 188 174	-	17 733 735	1,2
Жұмыспен қамтылған халық саны	6 127 600	-	8 522 300	1,4
Салымшылар саны	-	-	5 659 793	-
Зейнетақы алушылар саны (1999ж. деректері)	1 877 646	-	2 059 046	1,1
Ең төмен зейнетақы	2 440	10 734	28 148	2,6
Орташа айлық жалақы	9 683	42 596	142 351	3,3
Ең төмен жалақы	2 395	10 536	24 459	2,3
ЖІӨ, млрд. теңге	1 733	-	45 732	-
Әлеуметтік қауіпсіздікке мемлекеттік шығындар, млрд. теңге	166	-	1 977	-
- о.і. Зейнетақымен қамсыздандыру, млрд.теңге	0,46%	-	2,9%	-
- ЖІӨ- ден %	1,7%	-	14,3%	-
- бюджет шығындарынан %	-	-	169 (0,37%)	-
БЗЖҚ төлемдері, млрд.теңге (ЖІӨ- ден %)	-	-	-	-
<i>Орташа айлық зейнетақы мөлшері:</i>	-	-	65 677	-
Ынтымақты, базалық, жинақтаушы, теңге	-	-	54 685	-
Базалық есебімен ынтымақты зейнетақы, теңге	3 964	17 438	43 720	-
Ынтымақты зейнетақы, теңге	-	-	-	-

ТАБЫС ТОПТАРЫ ҚАРАСЫНАН САЛЫМШЫЛАР ҚҰРЫЛЫМЫ

ЕР АДАМДАР

ӘЙЕЛДЕР

АЙЛЫҚ ТАБЫС МӨЛШЕРІ БОЙЫНША ТОП КЛАССИФИКАТОРЫ

1 ТОП – 24 459 теңгеге дейін

2 ТОП – 24 460-тан 48 918 теңгеге дейін

3 ТОП – 48 919-дан 73 377 теңгеге дейін

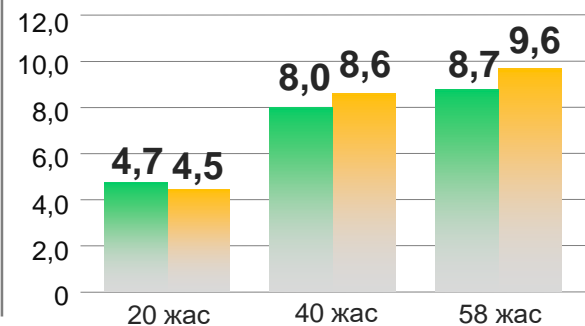
4 ТОП – 73 378-ден 146 754 теңгеге дейін

5 ТОП – 146 755-тен 220 131 теңгеге дейін

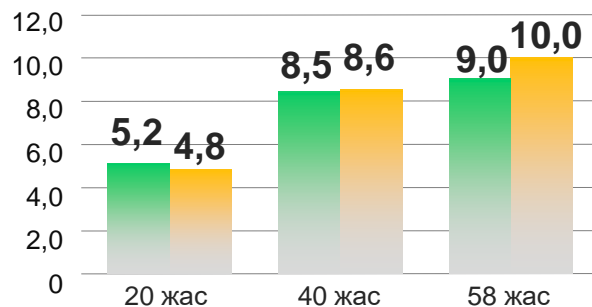
6 ТОП – 220 132 теңгеден аса

ЗЕЙНЕТАҚЫ ЖАРНАЛАРЫНЫҢ ЖИІЛІГІ

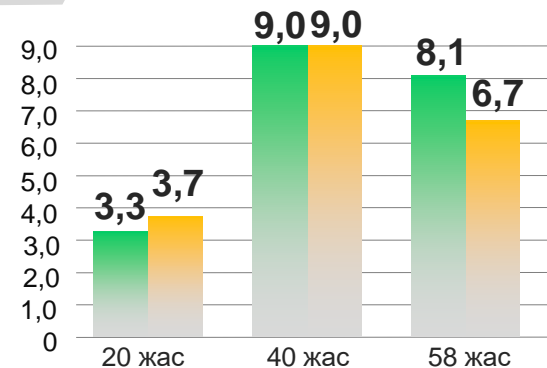
табыс бойынша 3 топ

табыс бойынша 4 топ

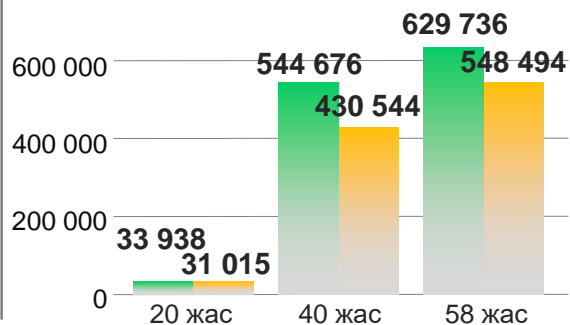

табыс бойынша 6 топ

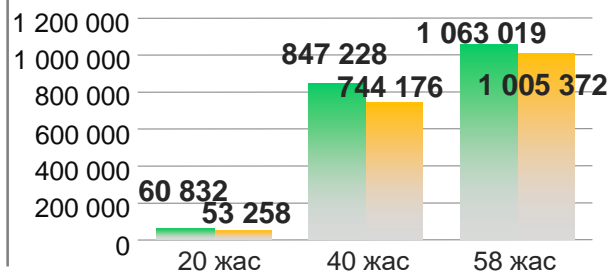

ЖИНАҚТАЛҒАН ЗЕЙНЕТАҚЫ ҚАРАЖАТЫ

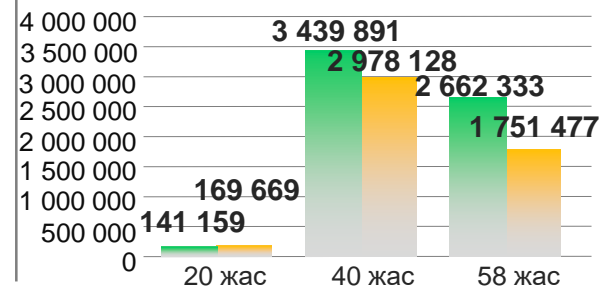
табыс бойынша 3 топ

табыс бойынша 4 топ

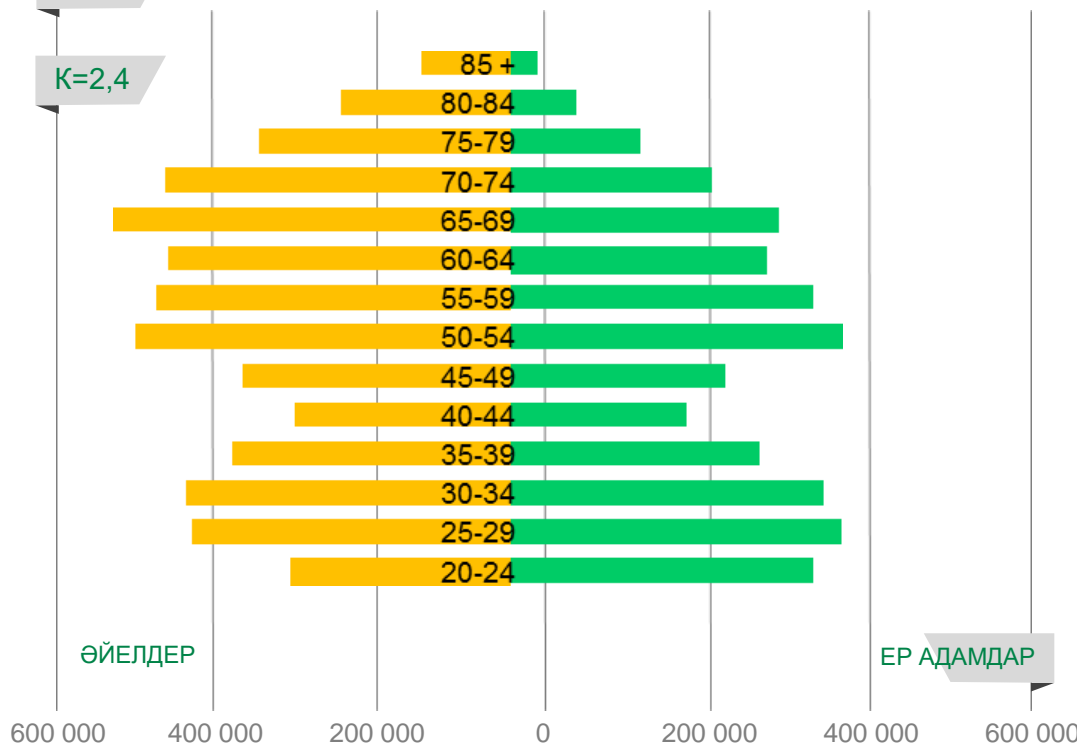

табыс бойынша 6 топ

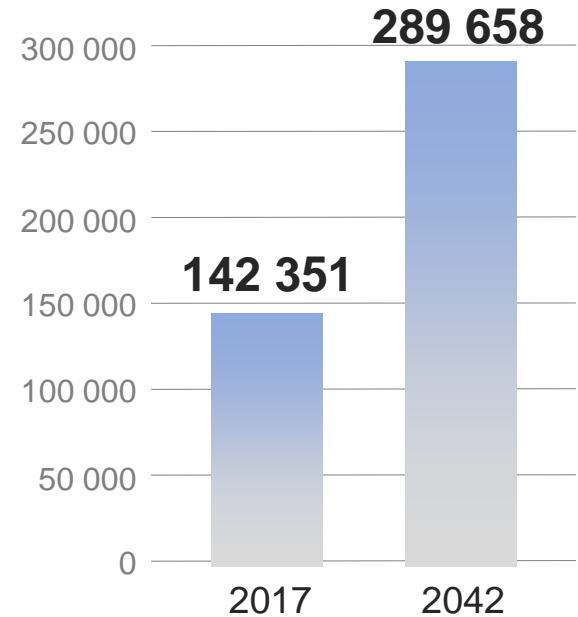

2042 Ж. ЖЫНЫСТЫҚ-ЖАСТЫҚ ҚҰРЫЛЫМ

2017 Ж. ОРТАША АЙЛЫҚ АҚЫ
БАҒА ТҮРІНДЕ (ТЕҢГЕ)

Салымшылар саны	6 518 602
Зейнеткерлер саны	2 683 270
К	2,4

*К – демографиялық жүктеменің коэффициенті (зейнеткерлерге жылына бір немесе одан көп жарна салатын салымшылар санының қатынасы).

БОЛЖАМҒА АРНАЛҒАН АКТУАРЛЫҚ ТҰСПАЛДАР

ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ
НАҚТЫ ТАБЫСТЫЛЫҚ

2017ж. = -1%,
2018-2019жж. = 0%,
2020-2021жж. = 1%,
2022 -2030жж. = 1,5%
2031ж. және одан әрі = 2%

НАҚТЫ ЕҢБЕКАҚЫНЫҢ ӨСУІ (салымшылардың тарихи жарналарында негізінделген. Өмірлік цикл ескеріледі):

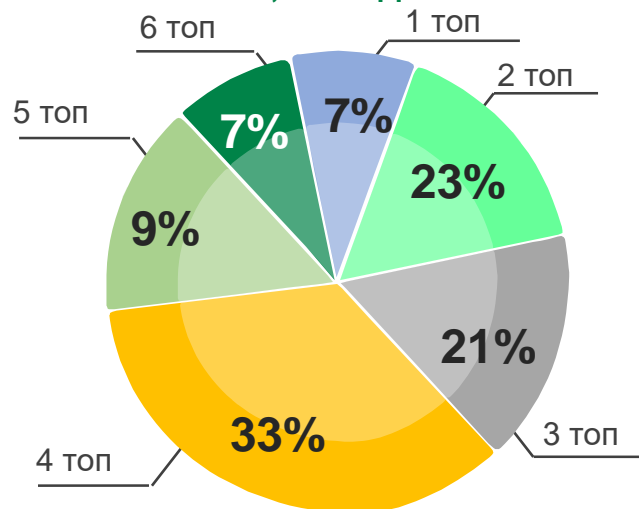
20-34 жастан = 4,1%
35-49 жастан = 2,3%
50-62 жастан = 0,5%

ОРТАША ЖЫЛДЫҚ ЕҢБЕКАҚЫНЫҢ
НАҚТЫ ӨСУІ = 2,77%

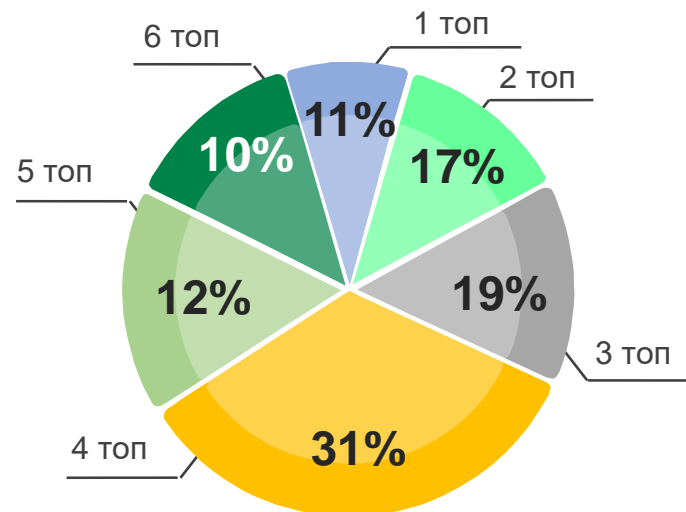
ҚАЗАҚСТАН ХАЛҚЫНЫҢ ЖЫНЫСТЫҚ-ЖАСТЫҚ ҚҰРЫЛЫМЫ

ЖАС	1998		2017		2042	
	ЕР АДАМДАР	ӘЙЕЛДЕР	ЕР АДАМДАР	ӘЙЕЛДЕР	ЕР АДАМДАР	ӘЙЕЛДЕР
0-15	2 396 105	2 341 233	2 599 546	2 463 053	3 254 216	3 082 880
16-64	4 586 061	4 822 345	5 529 818	5 913 069	6 912 506	7 164 274
65-100	338 524	703 906	435 633	792 616	836 361	1 477 601
Жалпы	7 320 690	7 867 484	8 564 997	9 168 738	11 003 083	11 724 755
Жалпы халық	15 188 174		17 733 735		22 727 838	

ТАБЫС ТОПТАРЫ БОЙЫНША САЛЫМШЫЛАР БӨЛІГІ, ӘЙЕЛДЕР

ТАБЫС ТОПТАРЫ БОЙЫНША САЛЫМШЫЛАР БӨЛІГІ, ЕР АДАМДАР

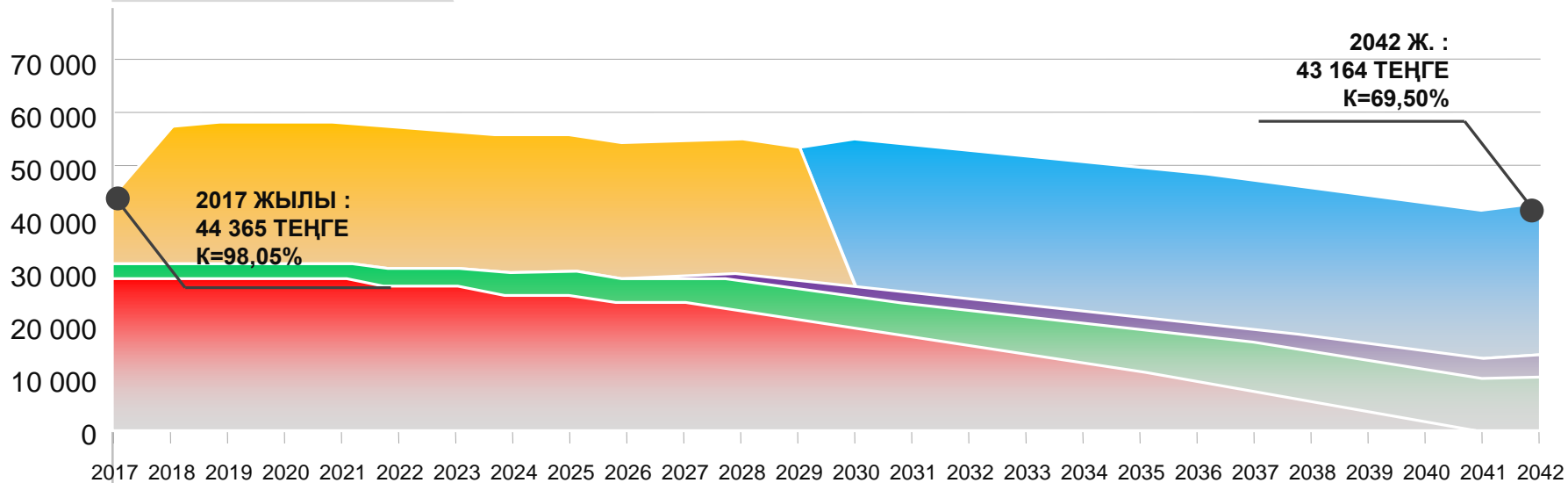

**2042 ЖЫЛҒА ДЕЙІН БІРІККЕН ЗЕЙНЕТАҚЫ
ҚҰРЫЛЫМЫНЫҢ БОЛЖАМЫ (2017 жыл бағалары
бойынша)**

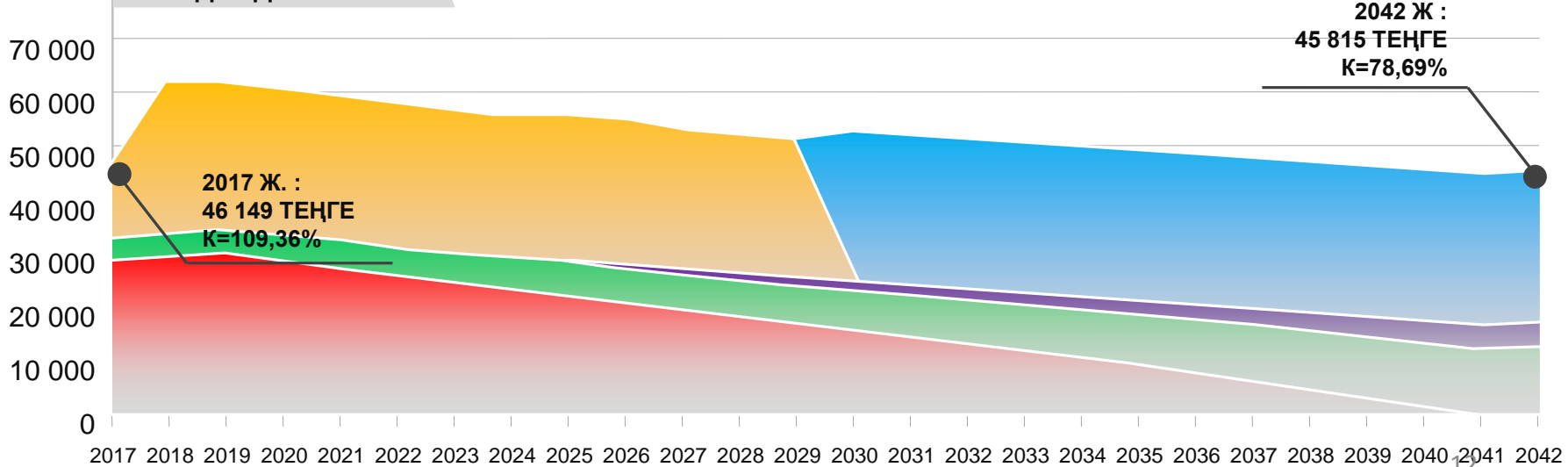

**ЗЕЙНЕТАҚЫ ҚОРИ
ПЕНСИОННЫЙ ФОНД**

ӘЙЕЛДЕР 3 ТОП

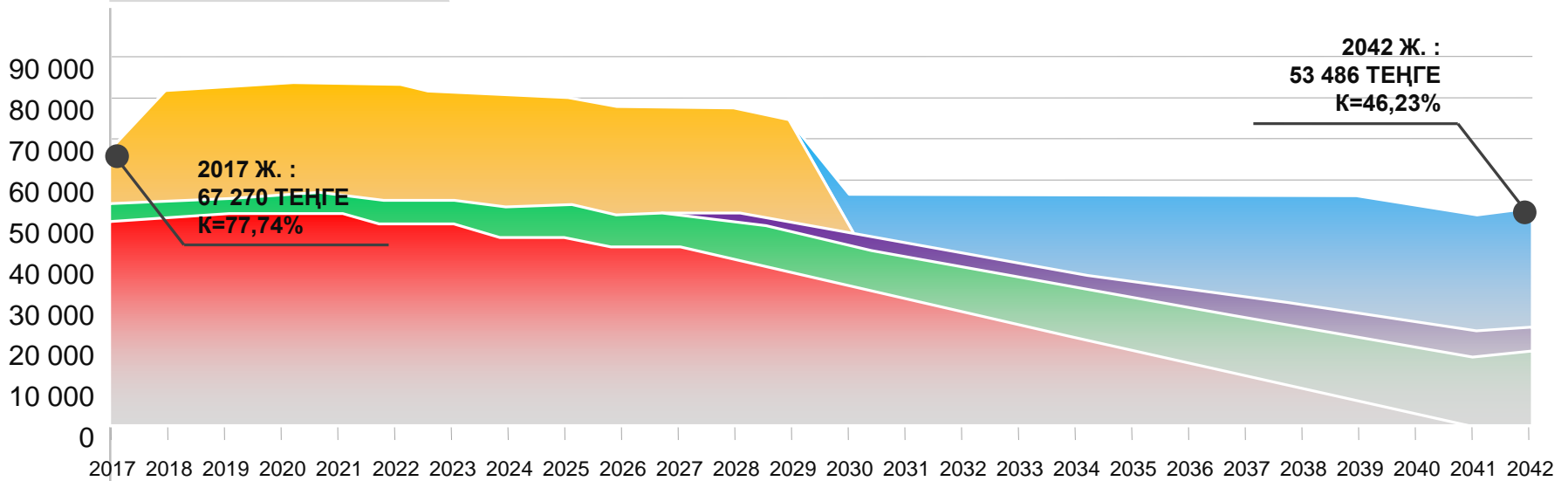
ЕР АДАМДАР 3 ТОП

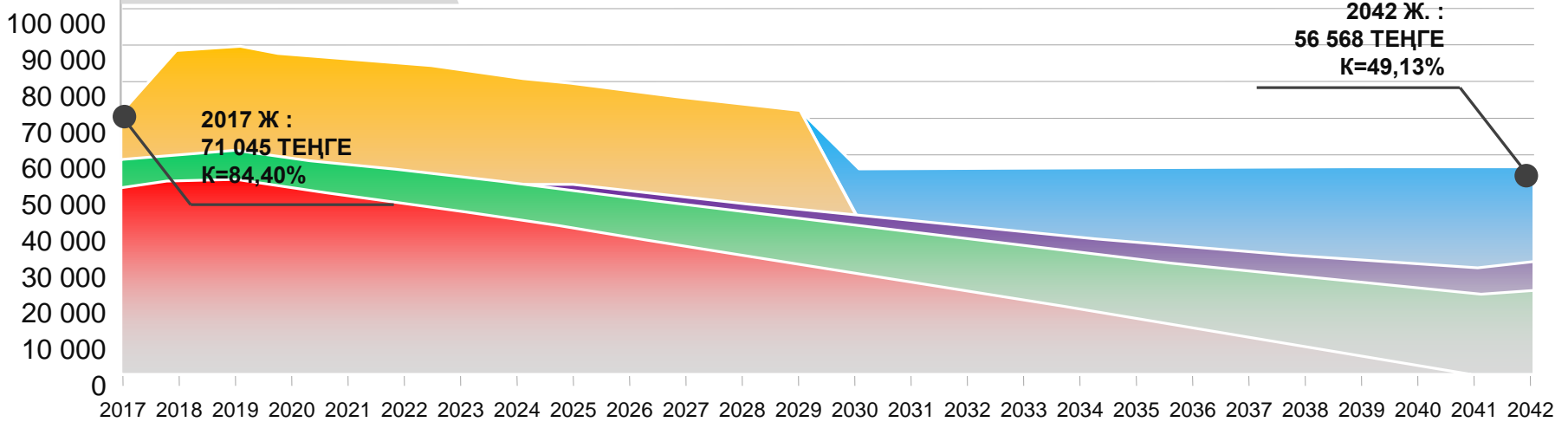
- Үлгілік зейнетақы
- Жинақтаушы зейнетақы
- ШЖЖ
- Базалық зейнетақы
- ММЗ-ға қосымша төлем

2042 ЖЫЛҒА ДЕЙІН БІРІККЕН ЗЕЙНЕТАҚЫ ҚҰРЫЛЫМЫНЫҢ БОЛЖАМЫ (2017 жыл бағалары бойынша)

ӘЙЕЛДЕР 4 ТОП

ЕР АДАМДАР 4 ТОП

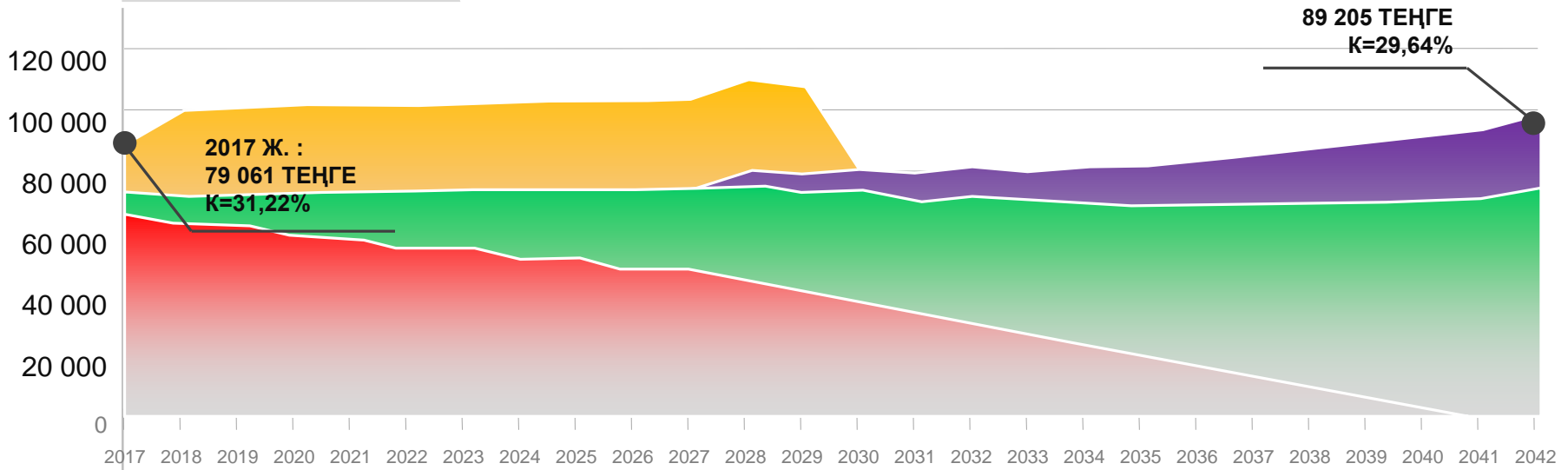
2042 ЖЫЛҒА ДЕЙІН БІРІККЕН ЗЕЙНЕТАҚЫ ҚҰРЫЛЫМЫНЫҢ БОЛЖАМЫ (2017 жыл бағалары бойынша)

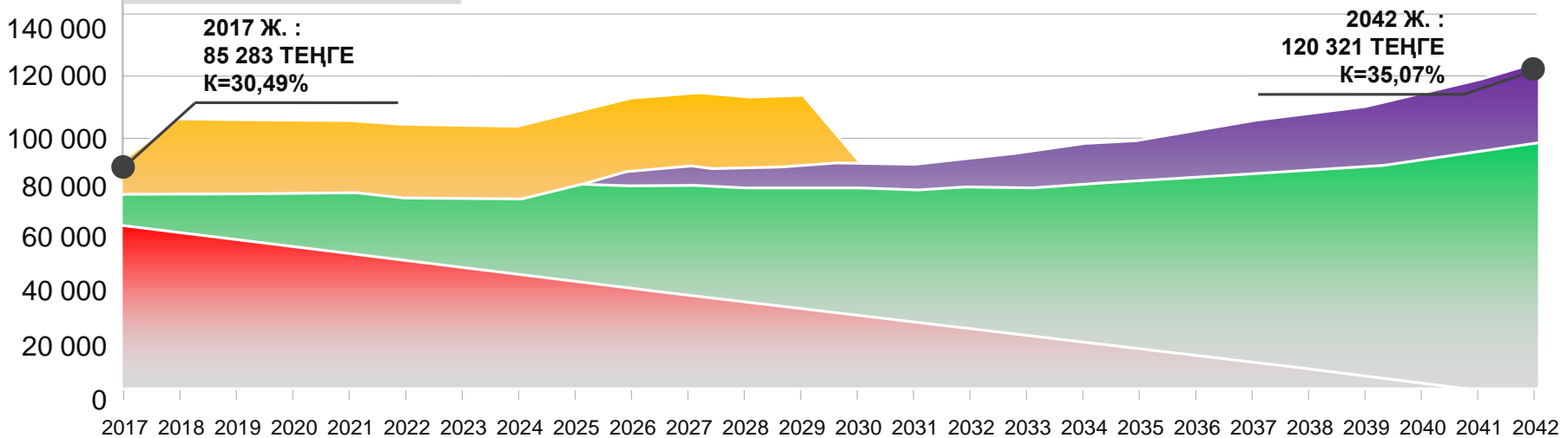
БЖЗК

**ЗЕЙНЕТАҚЫ ҚОРИ
ПЕНСИОННЫЙ ФОНД**

ӘЙЕЛДЕР 46ТОП

ЕР АДАМДАР 6 ТОП

Ынтымақты зейнетақы

Жинақтаушы зейнетақы

ШЖЖ

Базалық зейнетақы

**ЗЕЙНЕТАҚЫ БОЛЖАМЫ ЖӘНЕ АЛМАСТЫРУ
 КОЭФФИЦИЕНТІ (АК) ОРТАША СТАТИСТИКАЛЫҚ
 САЛЫМШЫЛАР ТАҢДАЛДЫ:**

- ер адамдар мен әйелдер табыстары бойынша 4 топ;
- 1979 туған жылы;
- 1999 ж-дан басталған еңбек өтілі бар адамдар;
- 2042 жылы шығатын адамдар.

ЖАС ТАҢДАУЫ КЕЛЕСІ СЕБЕПКЕ ҚАТЫСТЫ ЖАСАЛДЫ:

Ынтымақты зейнетақы 1998 ж. дейін еңбек өкілі барларға тағайындалады; 4 топ барлық салымшылардың санынан орташа есеппен 34% құрайды

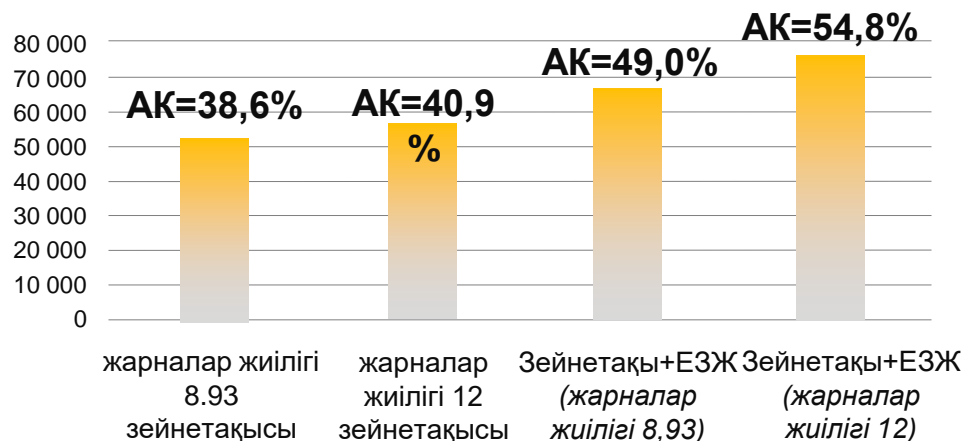
**ОРТАША ЖИНАҚТАЛАҒАН ҚАРАЖАТ
 СОМАСЫ:**

- ер адамдарда - 825 089 теңге,
- әйелдерде - 723 999 теңге құрайды
- (01.01.2017ж. жағдай бойынша)

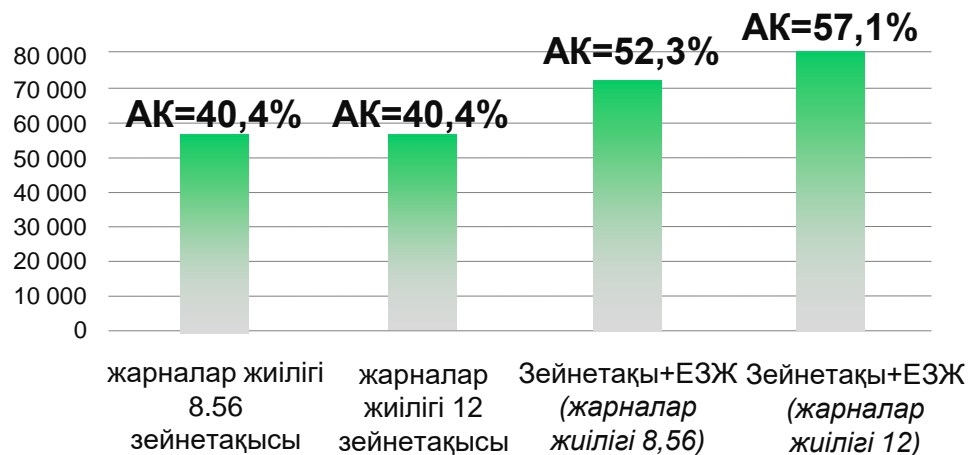
АЙ САЙЫНҒЫ ЖАРНА:

- ер адамдар -10 077 теңге,
 - әйелдер -10 000 теңге,
 - жарналардың орташа жиілігі жылына 8,5 рет.
- Ерікті салымдардың (10%) және жарналардың жиілігінің (12) біріккен зейнетақы мен алмастыру коэффициентіне ықпалы нәтижелері ұсынылған

ЖАРНАЛАР ЖИІЛІГІНІҢ ӨЗГЕРУ ЫҚПАЛЫ ЖӘНЕ ӘЙЕЛДІҢ ЕЗЖ

ЖАРНАЛАР ЖИІЛІГІНІҢ ӨЗГЕРУ ЫҚПАЛЫ ЖӘНЕ ЕР АДАМНЫҢ ЕЗЖ

ЗЕЙНЕТКЕРДІҢ ЛАЙЫҚТЫ ӨМІР СҮРУ ДЕҢГЕЙІ

ЖЗЖ

- Халықты қамтуды кеңейту (жарналардың жиілігі мен сомасын ұлғайту, ерікті зейнетақы жарналар тізімін кеңейту, инвестициялық портфельдің баламалылығы, зейнетақы жинақтары түрлерінің икемділігі)

ӘЛЕУМЕТТІК ҚАМСЫЗДАНДЫРУ

- Міндетті медициналық сақтандыру
- Әлеуметтік қолдау мен атаулы әлеуметтік көмекті кеңейту және ұлғайту

ЭКОНОМИКА

МАКРОЭКОНОМИКАЛЫҚ ПАРАМЕТРЛЕРІНІҢ ТҰРАҚТЫЛЫҒЫ:

- Төмен инфляция
- Баға тұрақтылығы
- Халықтың толық жұмыспен қамтылуы
- Халық табысының өсуі